

Handläggare: Gunilla Sivander
Telefon: 08-508 18 021

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2009-02-12

Redovisning av pågående och avslutade projekt inom Farsta stadsdelsförvaltning år 2007-2009

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner redovisningen.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Lena Rabe
avdelningschef

Sammanfattning

Under 2007-2008 genomfördes fjorton olika projekt inom Farsta stadsdelsförvaltning. Av dessa har fem projekt avslutats. Övriga projekt har beviljats medel för ytterligare ett år och två nya projekt har tillkommit under januari 2009.

Samtliga projektledare ingår i ett nätverk som har tagit fram ett förslag till strategi för att de goda resultat som uppnås ska leva vidare i ordinarie verksamhet.

För att ge nämnden en helhetsbild av vilka projekt som pågår och har avslutats och vilka resultat som uppnåtts redovisas här en sammanställning.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för personal och kansli i samråd med berörda avdelningar.

Bakgrund

Under 2007-2008 genomfördes fjorton olika projekt inom Farsta stadsdelsförvaltning. Av dessa har fem projekt avslutats. Övriga projekt har fått medel beviljade för ytterligare ett år och två nya projekt startades under januari 2009. Projekten finansieras av socialdepartementet och Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Skolverket, Svenska ESF-rådet och Stockholms stad genom centrala medelsreserven.

Förvaltningens projektnätverk

De projektledare som ansvarat för projekten ingår i ett nätverk under ledning av personalenhetens utvecklingssekreterare. Under 2008 har projektnätverket träffats vid tre tillfällen för att ta tillvara de erfarenheter som gjorts när det bland annat gäller implementering av projektresultat i organisationen.

Med hjälp av de erfarenheter som finns har projektnätverket tagit fram ett förslag till strategi för implementering. Syftet med strategin är att de goda resultat som uppnås ska leva vidare i ordinarie verksamhet. Under våren 2009 sammanställs det färdiga förslaget och presenteras för förvaltningsledningen för synpunkter.

Presentation av projekten och dess resultat

Avdelningen för individ- och familjeomsorg

- *Komplement till eller istället för kontaktfamilj/kontaktperson
”Balans i livet”*

Projektledare: Lena Magnusson 50 %

Beviljade projektmedel: 1 710 000 kr

Finansiär: Länsstyrelsen i Stockholms län.

Projektid: 2006-11-01—2009-10-30.

Målgrupp: Barn- och ungdomar i åldern 7-17 år och deras föräldrar.

Mål: Att utveckla en modell som tar tillvara och utvecklar familjens egna resurser, stärker familjens egen förmåga att kommunicera och hantera konflikter och hitta nya former för att ta tillvara på stadsdelens gemensamma resurser i det förebyggande arbetet kring barn- och ungdomar.

Projektet har beviljats medel för ett tredje år i syfte att implementera modellen ”Balans i livet” som en insats i ordinarie verksamhet.

Olika alternativ av Balans

- Balans som insats efter avslutad utredning
- Balans utan biståndsbedömning
- Balans i kombination med kontaktfamilj/kontaktperson.
- Balans istället för kontaktfamilj/kontaktperson

Samarbetspartner: Fritidsverksamheten i Farsta

Genomförande/Resultat

Den modell som prövats under projektets två första år är det pedagogiska behandlingsprogrammet ”**Balans i livet**”. Modellen bygger på ett antal kommunikationsövningar som utgår från konkreta frågeställningar och har som mål att stärka familjens egen förmåga att kommunicera och hantera konflikter. Ungdomarna och föräldrarna har getts en möjlighet att på ett mer objektivt sätt se på förhållandet, det som fungerar bra och det som behöver förbättras.

Arbetsmaterialet har nu anpassats för projektets olika målgrupper och sex olika teman har utarbetats. Styrkan med Balans är att modellen är flexibel och kan anpassas efter den enskildes och gruppens behov. Barnen/ungdomarna förstår och känner sig trygga med att det ska ske en förändring i familjen genom att deras föräldrar även ges stöd i sin föräldraroll. Vid missbruk och psykisk problematik kan Balans kompletteras genom ett aktivt samarbete, med bland annat vuxenheten. Helgkollo för barn och ungdomar har visat sig vara mycket värdefullt för både ungdomarna och deras föräldrar.

För att den nya insatsen *Balans* ska kunna implementeras i den ordinarie verksamheten som en insats ska bland annat en beräkning av kostnaden göras under 2009. Den externa utvärderingen av projektet färdigställs under våren 2009.

➤ ***Introduktionsboende inom FarstaSteget***

Projektledare: Gudrun Steen

Beviljade projektmedel: 2 400 000 kr

Finansiär: Länsstyrelsen i Stockholms län.

Projektid: 2008-05-01—2009-04-30

Målgrupp:

1. Hemlösa personer som har kontakt med förvaltningens vuxenhet eller som besöker dagverksamheten Porten med en viss regelbundenhet
2. Hemlösa personer som beviljats boende inom FarstaSteget, steg 2 eller haft annat tillfälligt boende men som genom återfall brutit uppjord planering med följd att boendet avbrutits.

Mål: Att erbjuda en lokal lösning i stället för boende på olika härbärgen och inackorderingshem och en bra möjlighet till att på sikt få ett mer stabilt boende.

Genomförande/ Resultat

Huvuduppgiften för personalen är att ge ett kvalificerat boendestöd till de boende inom FarstaStegets två steg, FörstaSteget och AndraSteget.

Uppföljning av dem som gått vidare till försöksboende, som utgör steg 3, görs i samarbete med placerande socialsekreterare som har huvudansvar för detta boende. Vid återfall ges insatser från Vuxenenhetens öppenvård eller från FarstaStegets personal om det avser personer boende på steg 2 som flyttas ned till steg 1.

För dem som påbörjat en utveckling men fallit tillbaka finns resurser att ge stöd och motiverande samtal. De som bott inom AndraSteget, får detta stöd därifrån. De som har kontakt med Vuxenenhetens öppenvård eller Porten får stöd därifrån.

Projektet har kommit igång bra och kunnat ge boende till tolv personer under det första halvåret. Några som ”provbott” på FörstaSteget har avslutat sitt boende efter störningar. Detta är rimligt och naturligt då det är en del i projektets syfte att låta personer med mer osäker situation få en chans att komma in i en boendekedja.

➤ Livsval – Ett länsövergripande projekt

LIVSVAL vänder sig till personer boende i hela länet. Därför har det varit svårt för kommuner/förvaltningar att ta på sig ansvaret som projektägare.

Projektägare: Medborgarskolans arbetsmarknadsverksamhet som bedrivs inom enheten och bolaget KompetensTorget. Verksamheten har cirka 25 fast anställda medarbetare och ett brett nätverk av konsulter kopplade till verksamheten.

Verksamhetens inriktning är tre huvudområden:

- Arbetsmarknadsprogram
- Utbildning
- Rekrytering och företagstjänster

Projektledare: Rebekka Dominique

Projektid: 2009-01-01-2011-12-30

Målgrupp: Målgruppen kännetecknas av en kombination av missbruk, psykisk ohälsa och hemlöshet. Därutöver anger några organisationer också stigmatisering och inlärd hjälplöshet

Kontaktperson, Farsta stadsdelsförvaltning: Eva-Lotta Jonsson, tillförordnad enhetschef Försörjningsstödsenheten

Samarbetspartners: Alma folkhögskola, Vuxenskolans folkhögskoleförening, Lantbrukarnas Riksförbund, Förbundet Vi Unga, Centerpartiet, Centerpartiets ungdomsförbund, Folkpartiet Liberalerna, Afasiförbundet och Brottofferjourernas Riksförbund och brukarorganisationer. Enskede-Årsta-Vantör Psykiatriska Jour- och öppenvårdsmottagning, Psykiatrin Södra, Försäkringskassan Söderort och Stockholms läns landsting.

Stadsdelsnämnder: Farsta, Enskede-Årsta-Vantör, Katarina-Sofia, Maria-Gamla stan, Skarpnäck, Norrmalm, Skärholmen och Spånga-Tensta.

Stockholms Stad Socialtjänstförvaltningen

Andra kommuner: Södertälje, Solna Stad, Sundbybergs Stad, Nynäshamns och Järfälla kommun.

Antal platser/medfinansiering: Farsta stadsdelsförvaltning har tio helårsplatser till sitt förfogande.

Beviljade projektmedel: 30 miljoner kronor

Finansiär: Svenska ESF-rådet

Mål och syfte

Projektet ska skapa modeller och metoder som bidrar till att kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden och har någon form av arbetshinder kommer närmare arbetsmarknaden. Projektet avser att hitta samverkansmodeller som kombinerar det bästa från offentlig sektor med det bästa från organisationer inom den sociala ekonomin. De övergripande individmålen är att deltagaren ska finna, få och behålla ett arbete/utbildning och därigenom få kontinuitet i vardagen, samt att ta ansvar över sina val och bli delaktig i samhället.

Livsval är ett samverkansprojekt mellan brukarorganisationer, myndigheter och kommuner som syftar till att utveckla nya arbetsformer som kombinerar det bästa från offentlig sektor – stadga och professionalitet – med det bästa från brukarsektorn – personligt engagemang och egen erfarenhet – i arbetet med män och kvinnor i Stockholmsregionen som på grund av missbruk, kriminalitet och psykiska funktionshinder befinner sig långt från arbetsmarknaden. Den som befinner sig på anstalt, på gatan eller inom psykiatrin fångas upp av lotsar inom brukarorganisationer som följer med som ett personligt stöd under hela processen till egen försörjning. Försäkringskassan och Socialtjänsten ansvarar för urvalet av deltagare samt sörjer för ersättningen under projekttiden.

Folkbildningsorganisationer tillhandahåller individuellt anpassad utbildning.

Livsval riktar sig till politiker. Ambitionen är att överskrida stuprörsproblematiken mellan myndigheter och kulturkrocken mellan offentlig förvaltning och brukarorganisationer, och genom praktiken påverka strategiskt beslutsfattande.

Genomförande

1. Deltagarna fångas upp genom psykiatrin inom Stockholms läns landsting, Försäkringskassan, kommunens socialtjänst eller inom brukarorganisationerna. Att delta i projektet är frivilligt. Många långtidsarbetslösa/-sjukskrivna är inte omedelbart redo för att börja arbeta. Det behövs en plats att landa på, för nyorientering. Deltagarna i projektet kan välja mellan aktiviteter på en brukarorganisation eller på Alma folkhögskola. De deltagare som slussas in via psykiatrin kartläggs både medicinskt och arbetsinriktat av behandlare, medan övriga genomgår en konsekvenspedagogisk utbildning. Deltagarna får under processen stöd av en lots från brukarorganisationerna för att förbättra kontakterna mellan handläggare och deltagare.
2. Under kartläggningsfasen skrivs en individuell plan enligt modell Norge. Planen ska ersätta myndigheternas olika handlingsplaner, detta för att undvika att en person som har kontakt med flera myndigheter också måste genomgå flera kartläggningar med flera handlingsplaner, utan att någon har det övergripande ansvaret. Perspektivet utgår från deltagaren med en ansvarig tjänsteman. Risken att hamna mellan stolarna minskar därmed.
3. Idag sker den psykiatriska rehabiliteringen och den arbetslivsinriktade rehabiliteringen i stort sett isolerade från varandra. Psykiatrin når ofta ett stadium när de tycker att rehabiliteringsvägarna är uttömda. När de sedan slussas vidare till arbetsförmedlingen så tycker man där att personerna inte är redo för arbetets krav. I LIVSVAL ska man samarbeta under hela rehabiliteringen för att få en möjlighet att undvika glappen mellan psykiatrisk och arbetslivsinriktad rehabilitering. Metodiken som kommer att användas i arbetsträningen är Sius, särskilt introduktions- och uppföljningsstöd. Stödet ges såväl till deltagaren som till arbetsplatsen. Arbetsgivare uppger ofta att personer med funktionshinder lämnas hos dem utan att beställaren följer upp och ger nödvändigt stöd. Arbetskonsulenter kommer att ansvara för arbetsträningen i projektet med uppgiften att tjäna som coach för arbetsgivaren. Arbetskonsulenterna kommer även att sträva efter att överföra delar av sin roll som coach till den blivande arbetsgivaren så deltagaren får kontinuitet i stödjandet. Projektet gör även en arbetslivsinriktad kartläggning med historik över arbete, utbildning, praktik och intressen, vilken arbetskonsulenterna ansvarar för.

4. Under de senaste 10 åren har det skett en förskjutning från helt statliga eller kommunalt drivna utförare inom det sociala området till allt fler upphandlade/fristående aktörer. Brukarorganisationerna och Landningsbanorna i LIVSVAL har flera olika verksamhetsgrenar som lämpar sig att utveckla till sociala arbetskooperativ. Det finns affärsidéer att utveckla och arbetskooperativen kan erbjuda praktikant/rehabiliteringsplatser. Att etablera ett företag är i alla avseende komplext. Att etablera ett kooperativ är inte på något sätt mindre komplicerat, snarare tvärtom. Flera personers mål skall rymmas i en gemensam vision. En bakgrund i missbruk och kriminalitet gör inte etablering och drift lättare. LIVSVAL kommer att samarbeta med Vägen Ut!-kooperativen i Göteborg för att skapa en stödstruktur runt de sociala arbetskooperativen. Vägen ut!-modellen har varit mycket lyckosam och LIVSVAL ska under projekttiden hitta former för att även Stockholmsregionen ska kunna arbeta på liknande sätt med sociala arbetskooperativ.

Avdelningen för barn och ungdom (tidigare förskola, fritid och kultur)

➤ Viktigt att Vittna

Projektledare: Jenny Sjöstedt

Beviljade projektmedel: 900 000 kr

Finansiär: Myndigheten för skolutveckling (numera Skolverket)

Projektid: 2007-11-01 – 2009-06-30

Målgrupp: Ungdomar 12-18 år, deras föräldrar och de som arbetar med barn och ungdomar i Farsta.

Målsättning: Att förbättra målgruppens kunskap kring det svenska rättssystemet med syfte att få fler ungdomar att ställa upp och vittna vid rättegång. Att skapa en gemensam syn bland skolpersonal, elever och deras föräldrar gällande ansvaret att anmäla och vittna vid brott.

Samarbetspartners

- Polismyndigheten
- Åklagarmyndigheten
- Utbildningsförvaltningen
- Hökarängsskolan, Gubbängsskolan, Kvickenstorpsskolan och Farsta gymnasium.
- Fritidsgårdar och fältassistenter
- Individ- och familjeomsorgens barn- och ungdomsverksamhet
- Stödcentrum för unga brottsoffer och Brottsofferjouren

- Polisens volontärer och andra frivilliga (Grannstöd, grannsamverkan, nattvandrare m.fl.)

Genomförande/Resultat

Under den första fasen genomfördes en enkätundersökning för att kartlägga målgruppens kunskaper och attityder till det svenska rättssystemet. Resultatet visade att många ungdomar var positiva till att vittna men målgruppen saknade kunskaper kring hur en rättsprocess går till. Förtroende för myndigheter som polis, åklagare och socialtjänst var lågt. Målgruppen kände inte till vilket stöd som finns för vittnen och brottsutsatta.

För att möta behovet av information och kunskap har olika aktiviteter utformats inom ramen för projektet. Det finns nu en informationsfolder med kontaktuppgifter, en hemsida och ett informationsblad riktad till målgruppen. En teaterföreställning har arbetats fram för att på ett pedagogiskt sätt kunna förmedla viktig information till ungdomar och vuxna.

Under hösten genomfördes Viktigt att vittnas upptaktskonferens med teaterföreställningen ”Chilla eller tjalla? Inbjudna var skolpersonal, elever och deras föräldrar på Hökarängsskolan, Gubbängsskolan, Kvickenstorpskolan och Farsta gymnasium. Även personal och ungdomar från samtliga fritidsgårdar i Farsta deltog vid konferensen.

Teatergruppen Ung utan pung bjöd på sketcher som blandades med humor och allvar. Viktig information bakades in i pjäsen med hjälp av att åklagare, polis och socialarbetare från Stödcentrum avbröt vissa sketcher och berättade om lagar, stöd till vittnen och varför det är viktigt att vittna. I pjäsen skildrades etiska dilemman och situationer där ungdomar måste ta ställning till att berätta vad de ser eller inte. Upptaktskonferensen lockade 1200 besökare. Efter teaterföreställningen följde ett fördjupande arbete i klassrummen där eleverna fick arbeta med de frågeställningar som skildrats genom teatern.

Under våren 2009 tas ett handledningsmaterial fram för att användas vid temaarbete i skolan och på fritidsgårdar. Materialet kommer att innehålla värderingsövningar och frågeställningar för att påverka attityder och ge kunskaper om rättssystemet. Personal på fritidsgårdar och skolor kommer att få en informationspärm med orientering kring handläggning av ungdomsärenden, vilka olika aktörer som är inblandade under processen, vilka verksamheter som stöder vittnen och brottsutsatta samt kontaktuppgifter till dessa.

Ett fortsatt arbete med att utveckla rutiner kring skolans anmälningsförfarande till polis utarbetas under projektiden. För att vittnen ska få information om stöd inför och under en rättegång har det via projektet organiserats så att Stödcentrums broschyr skickas med i kallelsebreven från Södertörns tingsrätt. Även ett samarbete med Hammarby fotboll AB har inletts. Fotbollsspelare är goda förebilder för många unga och ett samarbete med föreningslivet är betydelsefullt för att motverka den negativa inställning som finns kring vittnesfrågan.

Efter avslutad projektid kommer Farstas kommunala skolor använda sig av Viktigt att vittnas utarbetade modell med en temadag under höstterminen med uppföljning under vårterminen för elever i årskurs åtta och årskurs två på gymnasiet. Föräldrar med barn i årskurs fem får ett informationsblad hemskickat varje vårtermin. Detta ska vara återkommande varje år.

I slutet av april 2009 ordnas ett spridningsseminarium för samtliga stadsdelar i Söderort. Vid konferensen kommer modell och material att presenteras, denna information kommer även att finnas på Viktiga att vittnas hemsida www.stockholm.se/farsta/viktigtattvittna

Avdelningen för äldre

➤ Förstärkt stöd till anhöriga som hjälper och vårdar närstående

Projektledare: Birgitta Livgård Andersson, 100 %

Beviljade projektmedel: 1 440 000 kronor under två år och fyra månader.

Finansiär: Länsstyrelsen

Projektid: 2006-11-30- 2009-03-31

Målgrupp: Anhöriga som hjälper och vårdar närstående som är 65 år eller äldre.

Målsättning: Att skapa varaktiga former för att stärka stödet till anhöriga som hjälper och vårdar närstående. Medlen ska i första hand användas för uppbyggnad av infrastruktur för anhängstöd. Stadsdelen ska bygga upp ett varaktigt anhängstöd som ska förebygga överansträngning och motverka ensamhet.

Samarbetspartners: Frivilligorganisationer, anhöriga, landstinget och andra stadsdelar och anhöriga i stadsdelen.

Genomförande/ Resultat

I samtal och möten mellan projektledaren och anhöriga, framkom vikten av ett individuellt stöd utifrån varje familjs unika behov. Anhöriga behöver ett kvalitativt stöd för relevant information och kunskap om vilken hjälp som finns att få..

Anhöriga behöver även ett forum för att möta andra som är i samma situation och

ett socialt sammanhang där både vårdaren och den som vårdas kan delta. Anhöriga behöver också ges möjlighet till friskvårdsaktiviteter för att orka med fysiska påfrestningar. Många anhöriga är även i behov av krissamtal. Under projektiden har nedanstående resultat uppnåtts:

- Anhörig-äldrecenter, en mötesplats för anhöriga, har byggts upp på Edö vård- och omsorgsboende.
- Studiecirkelar har genomförts både på dag- och kvällstid för att ge anhöriga som är yrkesverksamma möjlighet att delta. Cirkelarna är ett samarbete med Röda Korset och Enskede-Årsta-Vantör stadsdel.
- Tematräffar har anordnats samt olika friskvårdsaktiviteter för alla äldre och anhöriga på stadsdelen.
- För att nå anhörigvårdare i ett tidigt skede informerar projektledaren på projektet ”Uppsökande verksamhets” informationsträffar.
- Anhörigträffar har ordnats på flera av våra boenden och inom hemtjänsten.
- Sommar- och vinterutflykter har arrangerats för anhöriga och äldre.
- Anhörigas Dag som infaller den 6 oktober uppmärksammades under två dagar.
- Utbildning i anhörigstöd för personal från hemtjänst, dagvård och boende har gett stadsdelen tretton kvalificerad avlösare/anhörigombud.
- Äldreomsorgens projektledare har tillsammans utvecklat en gemensam samverkan med olika ideella och frivilligorganisationer. Målet med de lokala nätverken är att lära av varandra, utbyta kunskaper och erfarenheter, utveckla utbildningsmaterial och ”praktiska riktlinjer” för anhörigfrågor och omsätta forsknings- och utvecklingsresultat i praktisk verksamhet.
- Projektet har i Nationellt kompetenscentrum Anhörigas regi startat ett lokalt lärande nätverk inom området ”Samverkan och partnerskap i stöd och hjälp för anhöriga”. Elva andra kommuner/orter deltar inom samma område. Syftet är att lära av varandra, utbyta kunskaper och erfarenheter, utveckla utbildningsmaterial och ”praktiska riktlinjer” för anhörigfrågor och omsätta forsknings- och utvecklingsresultat i praktisk verksamhet.

➤ ***Läkemedelsgenomgångar 2009***

Projektledare: Brita Midelf 75 %

Beviljade projektmedel: 1 180 000 kr

Finansiär: Stimulansbidrag Socialstyrelsen

Projektid: 2009-01-01–2009-12-31

Målgrupp: Vårdtagare i ordinärt boende inom Farsta södra, västra och östra hemtjänstområde med kommunala omsorgsinsatser.

Samarbetspartner: Landsting och apotekare.

Målsättning: I samarbete med distriktssköterskor, läkare och apotekare genomföra en genomgång av vårdtagarnas läkemedel under 2009.

Genomförande: Flera studier visar att äldre ofta har för många olika läkemedel som leder till läkemedelsrelaterade problem, LRP. Detta leder i sin tur bland annat till ökad förvirring, svimning och fallskador som följd.

Under projekttiden görs en genomgång av läkemedelsförbrukningen inom Farsta södra, västra och östra hemtjänstområde med kommunala omsorgsinsatser.

Utvärderingen av projektet kommer att jämföra läkemedelsförbrukningen före och efter eventuella åtgärder, samt om hälsotillståndet och livskvaliteten förbättrats med optimal läkemedelsbehandling.

- **Kompetenshöjning inom vård av personer med minneshandikapp beroende på demenssjukdom**

Projektledning: Birgitta Livgård Andersson ansvarar för delprojekt som berör helgavlastning med biståndsbedömning.

Beviljade projektmedel: 2 400 000 kr uppdelat på två delprojekt.

Finansiär: Socialstyrelsen

Projektid: 2007-01-01—2009-12-31

Målgrupp: Anhöriga till personer med minneshandikapp (dementa)

Målsättning: Att förbättra situationen för anhöriga som har sin make/ maka, sambo eller förälder på dagverksamhet för personer med demenssjukdom.

Samarbetspartners: Anhöriga, biståndshandläggare och enhetschefer.

Genomförande/Resultat

Delprojekt 1: Vi vill ge anhöriga som vårdar en person med demenssjukdom i hemmet, kortare avlastning över en helg med biståndsbedömning. Vi vill även på längre sikt se om helgavlastning minskar kostnaden för permanentboende och övrig avlastning. En plats på Gläntan, Postiljonens vård - och omsorgsboende, var avsatt till projektet under tiden maj-december 2008 Platsen nyttjades efter behov. En och samma person fick stanna som längst över två helger för att ge plats för så många som möjligt.

Under denna period har 10 personer använt platsen under 70 dygn.

Projektet kommer att fortsätta i 10 månader under 2009. Gläntan avsätter en plats som ska kallas Trygghetsplats. Målgruppen 2008 var väldigt smal varför vi nu breddar den till att gälla alla med demensdiagnos som är aktuella inom äldreomsorgen.

Delprojekt 2: Biståndshandläggarna har fått ökad kunskap om hur olika demenssjukdomar och psykiska problem yttrar sig och vad man ska tänka på vid bemötande av personer med demenssjukdom och personer med psykiska problem och deras anhöriga. Under 2009 kommer personal att få utbildning på Silviahemmet.

➤ *Sociala innehållet*

Projektledare: Cecilia Frostenson 75 %

Arbetsterapeuter: 2 x 50 %

Beviljade projektmedel: 1 746 000 kr

Finansiär: Stimulansbidrag Socialstyrelsen

Projektid: 2008-01-01 – 2009-12-31

Målgrupp: Äldre med bistånd från två hemtjänstområden.

Under 2009 kommer projektet att omfatta hela äldreomsorgen i Farsta.

Målsättning: Främja de äldres hälsa och välbefinnande samt öka deras möjligheter och förutsättningar att bo kvar i det egna hemmet genom att höja livskvaliteten utifrån ett individuellt perspektiv.

Samarbetspartners: Vårdtagare och personal inom Farsta Västra Hemtjänst och Edö Servicehus

Genomförande/Resultat: Under våren 2008 har fokus legat på personalutbildning dels i studiecirkelform och dels i handledda kontakter med vårdtagarna. Utbildningen har omfattat ett rehabiliterande arbetssätt samt samtals/intervjuteknik för levnadsberättelser. Utvärderingarna av utbildningen visar på att personalen uppskattat studiecirkeltillfällena och möjligheterna att diskutera frågor utan tidspress. Flera medarbetare lyfter fram betydelsen av att få tid för reflektion kring händelser i vardagen. Intervjuerna gav möjlighet till en djupare kontakt med vårdtagarna vilket har uppskattats av samtliga. En av medarbetarna uttrycker det på följande sätt: ”När jag hade gjort intervjun blev hon en människa för mig, inte bara en pensionär som jag går in till och hjälper.”

Den situationsanpassade handledningen har dokumenterats genom 25 fallbeskrivningar som beskriver hinder och möjligheter för ett rehabiliterande arbetssätt. De mål som sattes upp för ett rehabiliterande arbetssätt kom att bli av mycket olika karaktär och kunde gälla allt från att sköta sin egen hygien till promenader och aktiviteter. I dokumentationen blir vårdtagarnas bräcklighet tydlig liksom även de sköra strukturer som bygger upp deras vardag. Två bildsatta häften med titlarna ”På den tiden var nylonstrumpor så dyra” och ”Tänk när en som blev med barn inte var gift – då var det skandal har producerats. De innehåller utdrag från 14 kvinnors levnadsberättelser som är resultatet av vårdpersonalens intervjuer med omsorgstagarna. Häftena är illustrerade med fotografier som kompletterar

berättelserna. Båda är material som kan användas för fortsatt utbildning av vårdpersonal inom andra enheter.

I april genomfördes en fokusgrupp med sex medarbetare (vårdbiträden/undersköterskor) samt två biståndshandläggare som deltagare. Under närmare två timmar diskuterades frågan: ”Vilka möjligheter har vi att tillgodose de äldres önskemål om livskvalitet inom rådande ramar?” Tillfället att kunna diskutera mellan yrkesgrupperna välkomnades av deltagarna och samtalet gav viktiga impulser för den fortsatta projektprocessen.

I juni månad uppfördes en friggebod utanför Edö Servicehus. Boden har under sommaren använts som café.

Under juli – augusti genomfördes 13 bussutflykter till Steninge och Taxinge slott, Hågelbyparken, Torekällberget, Aspvik och Farsta Gård i samarbete med anhörigprojektet. Fyra bussutflykter ägde rum under november och december med julmarknaderna vid Steninge slott och Farsta Gård som resmål. Samtliga utflykter blev mycket uppskattade.

I augusti månad föreläste Peter Westlund under temat ”Planera för mirakel – Om ett socialt och hälsofrämjande synsätt inom äldreomsorgen” för all personal inom projektet. Även andra externa föreläsare har använts för att komplettera projektgruppens resurser.

Hösten 2008 besvarades enkäten ”Vad vill du göra?” av ett stort antal vårdtagare inom Farsta Västra Hemtjänst och Edö Servicehus. I enkätresultaten finns ett uppslagsrikt underlag att arbeta vidare med vad gäller aktiviteter inom olika intresseområden. Vårdtagarnas fyra högst prioriterade aktiviteter är

1. Att komma ut
2. Musikunderhållning
3. Utflykter
4. Samvaro med fika i träfflokal.

Under hösten har flera aktiviteter i nära samråd med vårdtagarna planerats och genomförts med utgångspunkt från önskemålen i enkäten, bl a Edö filmklubb samt Nobelmiddagen som den 10 december arrangerades av personalen på Edö Servicehus. Dessutom har ytterligare arrangemang kring olika teman arrangerats i samarbete mellan respektive hemtjänstenhet och projektgruppen. Vid de båda avslutningskonferenserna i november fanns tillfälle för alla projektmedlemmar att studera enkätresultaten närmare och planera för fortsatta aktiviteter framöver.

För att öka möjligheterna till ett rikt liv för Farstas seniorer behövs ett nära samarbete med föreningslivet. Två möten – den 15 oktober och den 5 december – har genomförts med syftet att inspirera till och finna former för samverkan mellan

ideella föreningar och stadsdelsförvaltningens verksamheter. Ett nätverk av föreningar som är intresserade av samarbete har börjat byggas med frågan om en gemensam rekrytering av nya volontärer på agendan. Vårdpersonal har introducerats till dessa idéer genom en föreläsning av Eleanor Bodel, samordnare för Kultur och hälsa för seniorer i Umeå.

Erfarenheterna i projektet har även resulterat i ett förslag på en metod som stämmer av vårdtagarnas behov och önskemål av socialt innehåll. Metoden har arbetats fram av en fokusgrupp bestående av projektets arbetsterapeuter, de båda hemtjänstenheternas enhetschefer och avdelningschefen. Materialet har därefter bearbetats av personalen inom de båda hemtjänstenheterna.

➤ *Uppsökande verksamhet*

Projektledare: Barbara Bernhardsson 100 %

Beviljade projektmedel: 750 000 kr

Finansiär: Stimulansbidrag Socialstyrelsen

Projektid: 2008-01-01—2009-12-31

Målgrupp: 75 år och äldre

Målsättning:

Öka tryggheten bland våra äldre i Farsta

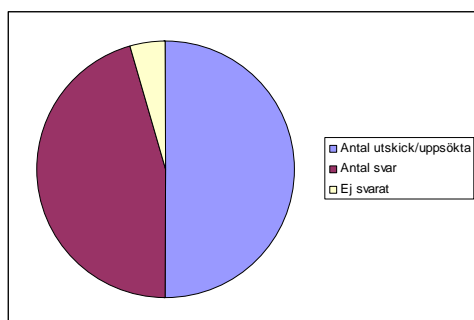
Ge målgruppen information och kunskap om vad som erbjuds inom vård, omsorg och frivillig verksamhet.

Skapa större möjlighet för äldre att bo kvar i ordinärt boende.

Samarbetspartners: Nära samarbete med kost- och anhörigstödet, frivilliga organisationer samt all primärvård i Farsta.

Genomförande/Resultat

Mot bakgrund av en snabbt växande andel äldre är förebyggande insatser viktiga. Informationsspridning riktad mot äldre kvinnor och män kan medföra stora vinster för såväl individen som samhället. I Farsta bor idag cirka 2 000 personer som är 80 år och äldre som inte har några insatser från Äldreomsorgen. Under det första projektåret har målgruppen erbjudits ett hembesök eller att delta vid ett informationsseminarium. Skriftlig information har även skickats per post till de som önskat, med en mycket hög svarsfrekvens.

Under 2008 har 1158 personer sökts upp och getts relevant information om äldreomsorgen, hur man går tillväga när man vill ansöka om en insats, vilka stödinsatser som finns inom äldreomsorgen etc. En ökad kunskap om andra verksamheter som har betydelse för våra äldre, t ex primärvården och frivilligorganisationer har även förmedlats. Ett samarbete med vårdcentraler och frivillig organisationer har varit och är centralt för projektet. Olika gemensamma seminarier har genomförts under 2008 och ska även fortsätta under 2009.

➤ *Rehabilitering av äldre med missbruksproblem*

Projektledare: Thomas Kultti 25 %

Beviljade projektmedel: 375 000 kr

Finansiär: Stimulansbidrag socialstyrelsen

Projektid: 2008-01-01—2009-12-31

Målgrupp: Äldre med missbruksproblem

Målsättning: Att öka kunskapen hos personal inom hemtjänsten så att rätt stöd ges till äldre personer med missbruksproblem

Samarbetspartners: Hemtjänsten och Individ- och familjeomsorgens vuxenenhet.

Genomförande/Resultat

Det finns ett stort antal äldre med missbruksproblem i Farsta. De flesta bor i egen bostad, inackorderingshem eller annan temporär bostad. Äldreomsorgens hemtjänst har inte tillräckliga kunskaper för att möta deras behov vilket försvårar möjligheten för äldreomsorgen att ge rätt stöd och hjälp. Genom att utbilda team som har specialkunskap om rehabilitering och bemötande av personer med missbruksproblem, vill vi möjliggöra för målgruppen att få rätt stöd inom äldreomsorgens hemtjänst.

Under projektets första år har två hemtjänstpersonal inom varje hemtjänstområde utbildats för att kunna ge råd, stöd och förståelse för äldre med missbruksproblem. Insatserna innebär ofta att den äldre får stöd i att klara sin egen vardag genom att personalen arbetar med ett stödjande förhållningssätt. Sammanlagt har tio personer utbildats för att bli rehabiliteringsteam för personer med missbruksproblematik.

Under 2009 fortsätter planeringen att skapa ett team med en samlad kompetens från hemtjänst, socialpsykiatri, vuxenenheten och psykiatrin.

Avdelningen för personal och kansli

➤ *Rehabilitering i världsklass*

Projektledare: Anette Hellstrand

Beviljade projektmedel: 750 000 kr

Finansiär: Avvaktar beslut från Stockholms centrala medelsreserv

Projektid: 2009-01-01—2010-12-31

Målgrupper

- Långtidssjukskrivna, 60 dagar eller längre
I denna målgrupp finns idag cirka 150 medarbetare, inkluderar även 39 personer med aktivitets- och sjukersättning
- Medarbetare med sjukfrånvaro längre än 14 dagar
- Medarbetare med sjukfrånvaro under kortare tid, tre sjuktillfällen de senaste sex månaderna

Mål

- Att höja kompetensen hos chefer när det gäller rehabiliteringsprocessen
- Att sänka sjukfrånvaron från 9,7 procent till 9,2 procent under 2008
- Att sänka sjukfrånvaron till 7,9 procent under 2009
- Att sänka sjukfrånvaron i Farsta till under 6,5 procent under 2010
- Att sänka korttidssjukfrånvaron med en procentenhet

Samarbetspartner

Chefer, personalavdelning, fackliga organisationer, företagshälsovården, försäkringskassan och personalstrategiska avdelningen.

Genomförande

För att uppfylla sitt ansvar vad gäller rehabilitering och arbetsanpassning har staden som arbetsgivare en fastlagd process med tydlig struktur, som samtliga inblandade aktörer; chefen, arbetstagaren, facket, personalavdelningen, företagshälsovården och försäkringskassan är väl förtrogen med. De nya försäkringsreglerna kräver förnyade och mer strukturerade arbetsformer mellan chefer, försäkringskassa och företagshälsovård samt i vissa fall arbetsförmedlingen. De nya reglerna kräver också ett snabbare agerande från alla inblandade parter.

Under projektets första period ligger fokus på långtidssjukskrivna som är aktuella inom Äldreomsorgen och Omsorg om Funktionshindrade med prioritet på de chefer som har flest sjukskrivna i sin verksamhet. Utifrån en utredning/bedömning ska en plan göras för varje långtidssjukskriven medarbetare. Arbetet ska ske i projektform med genomgångar och uppföljningar av de långtidssjukskrivna i

samverkan med försäkringskassan, företagshälsovården, chefer, och personalavdelningen.

Utbildning för chefer genomförs under 1,5 dagar under projekttiden i syfte att utveckla chefers kunskap inom hälso- och arbetsmiljöområdet för att på sikt bättre kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande i organisationen

Avslutade projekt 2008

- *Specialutveckling av vårdpersonal/grupp med spetskompetens i demens.*

Beställare: Äldreförvaltningen

Projektägare: Enskede-Årsta-Vantör

Projektledare: Cecilia Werge

Processledare i Farsta: Monica Weidinger, undersköterska

Finansiär: Kompetensstegen, Socialdepartementet

Projektid: 2006-09-01—2008-08-31

Målgrupp: Vårdbiträden inom hemtjänsten som har spetskompetens i demens.

Målsättning: Projektets inriktning var att utveckla arbetsformer och metoder som stärker, förädlar och bekräftar undersköterskors och vårdbiträdens kunskaper och kompetens i arbete med äldre som har demenssjukdomar, minnessvårigheter och omfattande omvårdnadsbehov. Utvald personal har organiserats i specialteam och teamen har ingått som en självständig del i den samlade hemtjänstorganisationen.

Samarbetspartners:

Bromma, Mobilt Omvårdnadsteam, Enskede-Årsta-Vantör, Demensteam

Farsta, Demensteam, Hässelby-Vällingby, Demensteam

Resultat

Teamen har på ett kraftfullt och målinriktat sätt utvecklat sin kompetens och därmed höjt kvaliteten i insatsen för demenssjuka och äldre med stort behov av omsorg. Både enhetschefer, processledare och team medlemmar vittnar om att kunskapen och kompetensen idag är betydligt större än när projektet startade. Även biståndshandläggarna uppfattar teamens insatser som professionella och med betydande kvalitet. Teamens inre samverkan har också utvecklats, man förmedlar kunskap till varandra och känner en trygghet i uppdraget. En annan förmåga som utvecklats är att ta egna initiativ, komma på idéer och hitta egna lösningar. Personalens handlingskompetens har utvecklats vilket stärker den äldres möjligheter att leva ett så rikt liv som möjligt. Vårdtagarna har nu en kompetent personal och kontinuiteten i besöken har ökat betydligt.

Anhöriga/närstående har inte deltagit i utvärderingen, men under projekttiden har teamen fått mycket bra omdömen av anhöriga som har påpekat hur nöjda de är med deras arbete.

Teamen har på bästa sätt visat sin vilja att ta denna utmaning och jobba på att utveckla sig själva och sitt arbetssätt, som stöd för sina övriga medarbetare och även ibland för anhöriga.

Monica Weidinger, demensutvecklare har fått fortsatt förtroendet att stötta och ha reflektionsmöten med bägge demensteam. Hon arbetar även tillsammans med de två andra hemtjänstgrupperna som inte har rena demensteam som reflektionsledare. Vid behov finns även möjlighet till handledning direkt i hemmet.

➤ *Läkemedelsgenomgångar*

Projektledare: Brita Midelf 0,75 %

Beviljade projektmedel: 1 180 000 kr

Finansiär: Stimulansbidrag Socialstyrelsen

Projektid: 2008-01-01–2008-12-31

Målgrupp: Vårdtagare inom särskilt boende på Postiljonens vård och omsorgsboende och Farsta vård- och omsorgsboende, samt för vårdtagare i ordinärt boende inom Farsta norra hemtjänstområde med kommunala omsorgsinsatser.

Samarbetspartner: Landsting och apotekare.

Målsättning: I samarbete med sjuk- och distriktssköterskor, läkare och apotekare genomföra en genomgång av vårdtagarnas läkemedel under 2008.

Genomförande/Resultat: Flera studier visar att äldre ofta har för många olika läkemedel som leder till läkemedelsrelaterade problem, LRP. Detta leder i sin tur bland annat till ökad förvirring, svimning och fallskador. Under projekttiden har en genomgång av läkemedelsförbrukningen gjorts på Postiljonens vård och omsorgsboende, Farsta vård- och omsorgsboende och Farsta norra hemtjänstområde.

I den utvärdering som gjorts jämförde man läkemedelsförbrukningen före och efter eventuella åtgärder, samt utvärderade om hälsotillståndet och livskvaliteten förbättrats med optimal läkemedelsbehandling. Resultatet visade att den totala läkemedelsanvändningen blev 10,1 läkemedel per person, (Postiljonen 9,4, Farsta vård- och omsorgsboende 10,35, Farsta norra hemtjänst 9,7), vilket är i snitt med övriga landet. I denna siffra ingår både regelbundna och vid behovsläkemedel.

Läkemedelskostnaden var i snitt 12 533 kr/vårdtagare/år, lägst Postiljonens demens 6 346 kr och högst Farsta norra hemtjänst med 23 375 kr/vårdtagare/år.

Läkemedelsgenomgångar utfördes under 2007 på Edö vård och omsorgsboende. En uppföljning har gjorts på dessa för att jämföra läkemedelsförbrukningen före och efter eventuella åtgärder. Resultatet visade att läkemedelsförbrukningen på hela Edö gått ner från 10,01 till 8,73 läkemedel per vårdtagare, vilket är 1,28 läkemedel/person (Servicehuset 1,49, Demens 1,0, Ålderdomshem 0,76 läkemedel/person).

Läkemedelskostnaden på hela Edö gick ner från 6935 kr/vårdtagare/år till 6483 kr, vilket är 452 kr/person/år (Service 485 kr, Demens 35 kr, Ålderdomshem 934 kr).

Läkemedelsanalyser har också gjorts på ett 10-tal nyinflyttade.

En utbildning, med tio tillfällen, i läkemedelskunskap och läkemedelsdelegering kommer att genomföras under januari-maj 2009 för vårdpersonalen på Edö vård och omsorgsboende.

➤ ***Kompetenshöjning inom äldreomsorgen i Farsta***

Genomförande och resultat: Projektet har bestått av tre olika delprojekt

Projektledare: Marie Wendin 100 %

Beviljade projektmedel: 4 440 000 kr

Finansiär: Kompetensstegen, Socialdepartementet

Projektid: 2007-07-01—2008-12-31

Målgrupper: Vårdbiträden och undersköterskor inom stadsdelen, Stiftelsen Stora Sköndals hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Mål: Att den enskilde får sin vård och omsorg tillgodosedd på ett professionellt sätt, att all personal inom äldreomsorgen i Farsta ska ha vårdbiträdes kompetens, att vårdpersonalen ska erbjuda en kärleksfull och bekräftande vård till personer i livets slutskede, att öka livskvaliteten och skapa en meningsfull tillvaro för minneshandikappade personer i vård och omsorgsboende samt i ordinarie boende.

Samarbetspartners: Stiftelsen Stora Sköndal är medsökande.

Genomförande och resultat: Projektet har bestått av tre olika delprojekt

1. Arbetsförlagd grundutbildning för vårdbiträden

Grundutbildningen har anordnats av Åsö komvux

Utbildningen är gymnasial och har genomförts av utbildningsförvaltningen med innehållet medicinsk grundkurs, psykologi, etik och livsfrågor.

Ämnen som validerats är vård och omsorg, människan socialt och kulturellt.

Resultat: Utbildningen kräver svenska test eller grundskolebetyg, De personer som inte klarad av att validera har getts ny möjlighet till validering. Eleverna är nöjda med kursinnehåll/upplägg och att vissa delar varit förlagda på Farsta sjukhem. De som inte klarade av grundutbildningen deltog i ”Kravmärkt yrkesroll” och är mycket nöjda. I februari 2009 har två kurser genomförts med totalt sextio deltagare. 99 % av all vård- och omsorgspersonal har idag grundutbildningen. Målet med denna del av projektet har i stort sett uppnåtts.

2. *Vård i livets slutskede*

130 personer deltog i praktiktäna studier för medarbetare i vård- och omsorgsverksamhet. Studierna påbörjades under hösten 2007 och slutfördes 2008. Utbildningens upplägg var i studiecirkelform och bestod av sex olika delar, inklusive handledning.

Resultat: Antalet planerade deltagare var 175 personer. Av dessa deltog 130 personer. De som deltog känner sig idag tryggare i sin yrkesroll, både praktiskt och teoretiskt. Synpunkter från några deltagare: Den bästa kursen i hela mitt yrkesliv, bra roligt och intressant, kul att träffa personal från andra enheter, alla lärare var mycket bra speciellt handledningen av en präst, det var värdefullt med de viktiga diskussioner som fördes med andra kolleger.

3. *Kunskapsutveckling för att underlätta vården av personer med minneshandikapp beroende på demenssjukdom*

Praktiktäna studier har arrangerats för medarbetare inom vård- och omsorgsverksamhet inom Farsta stadsdelsförvaltning och på Stora Sköndal. Studierna genomfördes under hösten 2007 och 2008. Varje studiecirkel bestod av medarbetare från stadsdelen och medarbetare från Stora Sköndal. Medarbetare från hemtjänsten deltog i utbildningen tillsammans med medarbetare i vård och omsorgsboende. Utbildningen bestod av fyra olika moduler med inledande avsnitt. Varje modul lades upp i studiecirkelform.

Resultat: 82 studiecirklar genomfördes. Förankringen av arbetssätt/kunskapen från utbildningen ansågs viktig att förmedla vidare till de som inte gick utbildningen. För att försäkra oss om att kursinnehållet lever vidare i det praktiska arbetet på en avdelning har Monica Weidinger från Gäststugans demensdagvård knutits till projektet under hösten. Hon har arbetat med demensteam inom hemtjänsten i cirka 2 år och hon är specialutbildad undersköterska.

Farsta sjukhems demensavdelningar var den enda avdelningarna där all personal erbjöds demensutbildningen. Vi har i förankringsarbetet, arbetat med grupparbeten, för att ge de olika arbetsgrupperna tillfälle att diskutera vad de redan gör som är bra, och vad de vill utveckla vidare. Utvecklingsfrågor:

- Grupper med remenicens har i några fall ”dammats av” ny inspiration behövs ibland.
- I Gustavsberg har läkare ordinerat massage på recept vilket minskat medicinförbrukningen avsevärt. De boende har blivit mätbart lugnare både av massagen och av deras spaavdelning. Det behövs strukturerade arbetssätt med taktil massage med ordination av läkare, i behandlingsplanen, med utvärdering under en bestämd period. Något att arbeta vidare med tillsammans med hälso- sjukvården.
- En trevligare boende miljö har diskuterats

Resultat: Utbildningen har gett konkreta redskap och en större säkerhet i demens vården. Förflyttningsutbildningen för vård av dementa, där även några av Farstas rehabiliterings personal har deltagit i det dagliga arbetet har gett nya kunskaper och arbetssätt. Validation, remenicens och taktil massage är exempel på nya kunskaper. Konkreta exempel finns där man med validation har lyckats lugna oroliga dementa personer. Välutbildad personal som arbetat länge med dementa kunde använda sin nya kunskap direkt efter avslutad utbildning. Personalen har anordnat ett enkelt ”Spa” där man erbjuder sina boende en skön stund med omvårdnad och Taktil massage. Två oroliga boende har enligt personalen visat sig bli lugnade av massage 5-10min/dag.

Edö har samma upplägg som Farsta sjukhem, och är klar med den sista kursen sista februari 2009. Hemtjänsten har ett demensteam som träffar Monica Weidinger varannan vecka för handledning och intern utbildning efter gruppernas behov. Resultaten finns redovisade i ”Demensteam inom hemtjänsten” där alla Farstas hemtjänstsenheter ska ingå 2009.

➤ ***Kost för äldre - ett utbildningsprojekt***

Projektledare: Jan Runfors 100 %

Kostekonom/utbildare: Jessica Svensson 100 %

Beviljade projektmedel: 3 100 000 kr

Finansiär: Kompetensstegen, Socialdepartementet

Projektid: 2007-02-01 – 2008-12-31

Målgrupp: All personal inom äldreomsorgen i Farsta och på Stiftelsen Stora Sköndal har deltagit i olika omfattning i utbildningen.

Samarbetspartner: Stiftelsen Stora Sköndal.

Genomförande - utbildningsmoduler

Modul 1: Kost och näringslära har erbjudits alla inom äldreomsorgen.

Modul 2: Måltidens betydelse har erbjudits alla inom äldreomsorgen

Modul 3: livsmedelshygien har erbjudits undersköterskor och vårdbiträden.

Modul 4: kost för äldre har erbjudits undersköterskor och vårdbiträden.

Modul 5: Tandhälsans betydelse för kostförsörjningen har erbjudits alla inom äldreomsorgen.

Resultat

I projektet har all personal utbildats i kost och näringslära, måltidens betydelse för de äldres välbefinnande, samt tandhälsans betydelse för kostförsörjningen.

Vårdbiträden och undersköterskor på vård- och omsorgsboenden och i hemtjänst har dessutom utbildats i kost för äldre, mellanmål, livsmedelshygien, handhygien m.m. Vårdbiträden och undersköterskor i hemtjänsten har utöver dessa utbildningar varit delaktiga i att göra en matsedel för några veckor, få kunskap i matlagning utifrån matsedeln samt kunskap i hur man observerar och rapporterar befarad undernäring till distriktssköterska.

Biståndshandläggare och enhetschefer har deltagit i utbildningen.

Biståndshandläggare för att de ska ges en möjlighet att göra en bedömning av de äldres behov av näringsriktig kost och enhetscheferna för att de ska veta vilka kunskaper vårdpersonalen har för att tillgodose de äldre med näringsriktig och god kost. I projektet har kostombud utsetts i hemtjänsten och dessa har tillsammans med kostombud på vård- och omsorgsboenden deltagit i tre workshops för att utveckla handlingsplaner för enheternas arbete med kost och måltider. I dessa workshops har enhetscheferna deltagit vid två tillfällen. Kostombuden och cheferna är de som för arbetet med kostfrågor vidare på arbetsplatserna för att alla på enheterna ska bli delaktiga i utvecklingsarbetet. En två dagars utbildning i matlagning i har erbjudits undersköterskor och vårdbiträden i hemtjänsten.

En projektledare och en kostekonom har varit anställda i projektet. Projektledarens ansvar har varit den övergripande organiseringen av projektet samt uppföljning. Kostekonomens har undervisat i alla moduler förutom tandhälsoutbildningen där tandhygienist och stadsdelens medicinskt ansvarige sjuksköterska hållit i utbildningen. Projektledare och kostekonom har dessutom organiserat ett kostombuds nätverk och deltagit i arbetsgrupper, styrgrupp och referensgrupp under projekttiden.

➤ *Porten*

Projektledare: Gudrun Steen 50 %

Beviljade projektmedel: 2 100 000 kr under två år

Finansiär: Länsstyrelsen i Stockholms län

Projektid: Avslutades som projekt 31 mars 2008

Målgrupp: Porten är en dagverksamhet för hemlösa och missbrukare och har etablerat god kontakt med ca 80 hemlösa i Farsta.

Mål: Insatsen är dels ett stöd i vardagen, dels att skapa en bra kontakt med målgruppen för att sedan slussa vidare till insatser för mer stabilt boende och en förbättrad livssituation i övrigt.

Samarbetspartners

Stadsdelsförvaltningens boendeenhet FarstaSteget.

Gullmarsplans beroendemottagning.

Vuxenheten - öppenvårdens alla verksamheter och vuxenhetens utredningsenhet med möjligheter att erbjuda andra insatser.

Kyrkans verksamhet Kornet.

Uppsökande verksamheter.

Frivilligorganisationer, bl a Nobba Brass & Nubbe, NA, AA, Länkarna, KRIS.

Resultat

Syftet med verksamheten är dels att ge stöd till hemlösa och missbrukare med behov av det i den dagliga situationen, dels att genom stöd och hänvisning ge möjlighet att komma vidare när det gäller boende och andra viktiga livsfrågor. Verksamheten fyller ett stort behov och gör det på ett sätt som visat sig vara mycket uppskattat av besökarna. Projektet planerades från början kunna samverka med ett nytt introduktionsboende. Starten av detta fördröjdes i avvaktan på projektmedel. Ändå kan sägas att projekt Porten efter förutsättningarna har nått sitt syfte. Farsta hade tidigare högsta antalet på härbärgen i staden. Idag ligger Farsta på femte plats. Antalet inackorderingsplaceringar har också minskat. Nystarten av Porten i nya lokaler i december, var efterlängtat och visade på det stora behovet av verksamheten.